

PROGRAMSKI PRINCIPI I PROFESIONALNI STANDARDI RTNK

Radio i Televizija Nikšić su lokalni javni radio-difuzni servisi građana Opštine Nikšić koji imaju za cilj da svojim programima zadovolje interese javnosti na lokalnom nivou i da vode računa o odgovarajućoj zastupljenosti informativnog, obrazovnog, sportskog i zabavnog programa.

Radio i Televizija Nikšić u cilju ostvarivanja opšteg interesa u oblasti informisanja su dužni da poštuju obaveze propisane Zakonom o medijima, Zakonom o radio-difuziji, Odlukom o lokalnim javnim radio-difuznim servisima "Radio Nikšić" i "Televizija Nikšić", Statutom Radija i Televizije Nikšić i Etičkom kodeksom RTNK koji donosi Savjet Radija i Televizije Nikšić.

OBAVEZE RADIJA I TELEVIZIJE NIKŠIĆ KAO LOKALNIH JAVNIH RADIO-DIFUZNIH SERVISA

Radio i Televizija Nikšić, kao lokalni radio-difuzni servisi građana obezbjeđuju informisanje građana na teritoriji Opštine Nikšić na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o javnim elektronskim servisima.

U cilju ostvarivanja opšteg interesa u oblasti informisanja građana Opštine Nikšić, Radio i Televizija Nikšić, kao lokalni javni radio-difuzni servisi moraju biti dostupni građanima Nikšića. U Radiju i Televiziji Nikšić se slobodno objavljuju informacije i mišljenja o pojavama, događajima i ličnostima, poštujući Ustav, zakon i etička pravila novinarske profesije.

Lokalni javni radio-difuzni servisi obraćaju se cjelokupnom lokalnom stanovništvu, bez diskriminacije, posebno vodeći računa o specifičnim društvenim grupama kao što su djeca, omladina, manjinske etničke grupe, socijalno i zdravstveno ugroženi i sl.

STANDARDI PRODUKCIJE

Ankete

Za potrebe programa - emisija RTV Nikšić novinari u dogovoru sa urednikom - direktorom sprovode ankete među građanima.

Telefonsko glasanje

U svojim informativnim programima RTV Nikšić ne praktikuje telefonsko glasanje niti emituje rezultate takvih glasanja. Izuzeci su zabavni programi gdje je telefonsko glasanje u skladu sa metodologijom međunarodnih i drugih takmičenja.

Kontakt programi

U kontakt programima koji se emituju uživo novinari i tehnička ekipa moraju biti u pripravnosti zbog mogućnosti da oni koji se uključe u program prekrše zakon ili opšteprihvaćene norme ukusa, pristojnosti ili izražavanja. Oni koji se uključuju u program moraju biti predstavljeni imenom i prezimenom, što je naročito važno u programima koji se bave političkim temama (glasanjem o ličnostima i izjavama itd.).

Predstavljanje imenom i prezimenom nije obavezno u takozvanim savjetodavnim programima (programima koji se bave zdravstvom, poljoprivredom itd.).

Privatnost i prikupljanje informacija

Privatnost nasuprot javnog života

Privatnost pojedinca u okviru programa RTV Nikšić u ovom smislu podrazumijeva privatni život za razliku od njegovog javnog života. Može se desiti da novinari povremeno narušavaju privatni život pojedinaca. To je dozvoljeno samo u slučajevima kada privatni život pojedinca utiče ili postane dio njegovog javnog života ili postane predmet opravdanog interesovanja javnosti. Postoje brojne situacije u kojima pojedinci ne mogu ili ne treba da budu identifikovani. U ovim slučajevima ne smiju biti korišćene fotografije ili detalji koji bi mogli nagovijstiti identitet pojedinca.

Identitet osumnjičenog

Prilikom izvještavanja o osobama koje se nalaze pod istragom policije treba pažljivo razmotriti da li je važniji interes javnosti ili zaštita pojedinca. U slučajevima kada se informacijom koju da policija ili drugi istražni organ otkrije identite osumnjičenog (npr. njegovi inicijali) u tolikoj mjeri da ga nije potrebno prikrivati u izvještaju njegovo ime ili identitet može biti naveden uz prethodno odobrenje direktora.

Identitet optuženog

Optuženi u sudskim postupcima ne prikazuju se u ponižavajućim okolnostima. Kada se u programima RTV Nikšić otkriva identitet osobe optužene za krivično djelo mora uslijediti izvještaj od jednakog značaja o sudskoj presudi.

Zaštita izvora informacija

Informacija dobijena od izvora koji ne želi da bude identifikovan u javnosti može da se koristi ukoliko je izvor poznat novinaru i ako uživa prima facie kredibilitet.

Zaštita izvora informacija moralno je pravo profesije, koja poput medicinske ili pravne profesije ima određena prava i mora se pridržavati određenih obaveza. Novinar i urednik moraju znati razloge zbog kojih izvor želi da ostane anonimn. Dužni su da razjasne sve uslove koji se tiču bilo kakvog obećanja koje se daje u zamjenu za informaciju. Novinar ne može garantovati zaštitu izvora informacija ako bi time bila ugrožena bezbjednost građana ili štićene kriminalne radnje. u tom slučaju RTV Nikšić neće savjetovati zaposlenom da odbije da se povinuje zahtjevu suda.

Anonimni učesnici programa

Tačnost i integritet u novinarstvu zahtijevaju da identitet intevjuisane osobe bude poznat publici.

Slučajevi u kojima je dozvoljen anonimni učesnik intervjuja zahtijevaju prethodno odobrenje odgovornog urednika informativnog programa.

Odbijanje učešća u programu

Svako ima pravo da odbije učešće u programu. Kada publika može s pravom postaviti pitanje zašto određeni pojedinac nije zastupljen, potrebno je dati tačno objašnjenje.

Zabrane

Urednici i novinari RTV Nikšić dužni su da poštuju zabranu emitovanja određenog materijala. To ih ne sprečava da pokušaju ubijediti izvor informacija da povuče ili promijeni svoju zabranu. Ukoliko drugi mediji prekrše zabranu, RTV Nikšić će u svakom pojedinačnom slučaju razmotriti opravdanost tog postupka.

Vijesti i izvještaji

Vijesti i izvještaji moraju biti jasni, neosporni, vjerodostojni i otvoreni za provjeru. Ne smiju da uključuju elemente komentara. RTV Nikšić neće emitovati takozvane komentarisane vijesti i izvještaje. Sve prenesene činjenice moraju biti provjerene: kada provjera nije moguća, moramo jasno navesti izvor.

Intervjui

Autor intervjuja mora prije intervjuja da obavijesti osobu koju intervjuje o svrsi u koju će intervju biti korišćen. Prilikom korišćenja intervjuja, RTV Nikšić se mora ponašati u skladu sa uslovima dogovorenim prije intervjuja.

Telefonski intervjui

Osoba od koje se traži intervju telefonom mora biti obaviještena o svrsi intervjuja i mora se dobiti njeno odobrenje prije emitovanja intervjuja.

Komentar

Zadatak je RTV NK da informiše građanstvo što je detaljnije moguće na nepristrasan način o događajima od nacionalnog i međunarodnog značaja. Novinari ni u kom slučaju ne smiju koristiti samo one činjenice koje odgovaraju njihovom ličnom mišljenju.

Kada se emituje komentar, to mora biti jasno stavljena do znanja publici.

Komentari moraju uključivati sve glavne tačke gledišta na određena pitanja.

Izveštavanje o izuzetnim događajima

Prilikom izvještavanja novinari RTV NK dužni su da se pridržavaju sljedećih standarda:

- a) Novinari treba da saznaju identitet organizatora, svrhu demonstracija i broj učesnika.
- b) O odluci da se izvještava sa demonstracija ne treba obavještavati nikoga van RTV NK. Mogućnosti izvještavanja može uticati na posjećenost i planove organizatora.
- c) Novinari su dužni da održavaju distancu od organizatora i demonstranata.

Građanski nemiri

Kada se planira izvještavanje o događajima prilikom kojeg se može očekivati nasilje, treba preduzeti sve mjere predostrožnosti da se obezbijedi da prisustvo novinara, kamera ili mikrofona RTV NK ne predstavlja provokaciju. Ukoliko njihovo prisustvo očigledno izaziva potencijalno opasnu situaciju, oni treba da prestanu da koriste opremu za snimanje i, u nekim slučajevima, da je sklone.

Izvještavanje o kriminalu i nezgodama

Prilikom izvještavanja o kriminalu i nezgodama, treba izbjegavati senzacionalizam.

Profesionalna sredstva

Tekst

Tekst treba da se fokusira na činjenice. Kada se izvještava o krivičnim djelima možemo govoriti o osumnjičenima, ali ne i o kriminalcima. Primjenjuje se princip da je svako nevin dok ga sud ne proglasi krivim.

Slika

Kada se snimaju i montiraju izvještaji o kriminalu, nije u skladu sa našim profesionalnim standardima da:

- prikazujemo bespomoćne žrtve zličina, nezgode, krupni plan okrvavljenih lica, tijela, itd. Takve scene treba snimati iz daljine, tako da detalji koji bi mogli otkriti identitet žrtve ne budu prepoznatljivi.

Lažno predstavljanje

Prilikom prikupljanja informacija zaposlenih u RTV NK ne smiju se služiti nečasnim metodama i nelegitimnim sredstvima. Zaposleni u RTV NK ne smiju se lažno predstavljati niti lažno prikazivati svoje namjere da bi došli do informacije.

Međutim, može biti slučajeva kada služi legitimnoj programskoj svrsi da novinar ne otkrije svoju profesiju, već da traži informacije kao običan građanin. Do toga može doći, na primjer, prilikom ispitivanja načina obmanjivanja javnosti. Ukoliko se smatra važnim i u javnom interesu da se traži informacija, bez otkrivanja da će biti korišćena u novinarske svrhe, na mjestima gdje javnost obično nema pristup, mora se dobiti prethodno odobrenje direktora RTV NK.

Istraživačko novinarstvo

Od suštinskog značaja je da se programi RTV NK baziraju na skrupuloznom i iscrpnom istraživanju da bi bili u skladu sa principima tačnosti, integriteta, pravednosti i sveobuhvatnosti. Novinari moraju da uzmu u obzir sve raspoložive dokaze i uključe spektar stavova vezanih za temu koja se obrađuje.

Neophodno je omogućiti svim stranama koje su direktno uključene da predstavljaju svoj stav. Kako bi se izbjegla mogućnost zloupotrebe plasiranjem netačnih ili neobjektivnih informacija, novinar mora pažljivo provjeriti pouzdanost izvora i prikupiti dokaze iz drugih izvora.

Montaža

Uprkos vremenskim ograničenjima koja nameću radio i televizijska produkcija, proces montaže mora da rezultira stvarnim reflektovanjem onoga što se prvobitno vidjelo i čulo.

Krajnji rezultat montaže jeste kompresija stvarnosti, dio stvarnosti, koji mora u jednakoj mjeri da reflektuje esencijalnu istinu.

Snimanje, odabir pozicija i uglova kamere

U informativno dokumentarnim programima treba izbjegavati upotrebu donjih i gornjih rakursa kada se prikazuju ličnosti posebno iz javnog života.

Donji rakurs daje gledaocu utisak većeg pri prikazivanju osobe, dok gornji postiže upravo suprotan efekat.

Snimci koji otkrivaju privatni život i reakcije prikazanog pojedinca ili intimne detalje mogu biti upotrijebljeni jedino ukoliko se dobije odobrenje osobe koja je prikazana.

Korišćenje post-produkcijske kompjuterske tehnologije

Korišćenje kompjuterske animacije i specijalnih efekata može kompromitovati autentičnost i integritet snimljenog materijala. U informativnim programima treba izbjegavati upotrebu efekata kao što su zaustavljanje kadra, usporavanje kretanja, dvostruko eksponiranje i drugih koji modifikuju prikazano, osim onda kada omogućuju dobijanje detaljnih informacija o događaju, dešavanjima ili ličnosti.

Satira

Prilično je dvosmislena u svom efektu pa njena upotreba u takvim programima može dovesti do zabune kod publike. Satirične sadržaje treba tretirati na način da ih publika jasno prepozna kao informacije predstavljene iz humoriškog ugla.

Poštovanje shvatanja slušalaca i gledalaca

Poštovanje dobrog ukusa

Scene nasilja: Neće se prikazivati materijal koji odobrava, promovira ili veliča nasilje. Ove restrikcije se ne odnose na bona fide naučne, dokumentarne, dramske, umjetničke ili debatno-diskusijne programe.

Scene bola i patnje: Mogu se koristiti samo onda kada je to neophodno za razumijevanje informacija važnih za publiku. Lični bol može ponekad biti programski legitimno prikazati, ali se ne smije eksploatirati radi senzacionalističkog efekta.

Scene seksa: Neće emitovati materijal koji sadrži scene u kojima su osobe mlađe od 18 godina prikazane u seksualnim kontaktima, ili koji prikazuje eksplicitne scene seksa ili bestijalnosti, ili seksualno ponašanje kojim se degradira osoba u smislu zagovaranja određenog oblika mržnje zasnovane na polu i koje podstiče na nasilje. Sva ova ograničenja ne odnose se na bona fide, naučne, dokumentarne, umjetničke, dramske materijale.

Program za odrasle: Programi na televiziji koji sadrže scene nasilje, eksplicitne seksualne scene ili uvredljivi jezik koje su namijenjene odrasloj publici neće se prenositi prije graničnog vremena, koje počinje u 22,00.

RTV NK u svojim programima namijenjenim djeci i mladima posebno će promovisati i podsticati multikulturni i multinacionalni pristup kako bi im omogućili da odrastaju u razmijevanju da je kulturna, vjerska i nacionalna različitost prirodan i pozitivan činilac crnogorskog društva.

Zdravstvena pitanja: Prije emitovanja, sve činjenice sa potencijalnim uticajem na zdravlje ljudi treba provjeriti sa medicinskim stručnjacima, čak i kada to može dovesti do kašnjenja u produkciji tog programa. RTV NK se striktno pridržava principa povjerljivosti podataka o pacijentima i njihovim medicinskim dosijeima. RTV NK ne smije, ni na način, povrijediti osjećanje pacijenta niti njegovo dostojanstvo. Obavezni su da poštuju privatnost pacijentovih bližnjih idrugih rođaka. Privatnost ljudi treba da bude zaštićena i prilikom izvještavanja o prirodnim katastrofama. Krupni planovi povrijeđenih, ili na drugi način ugroženih pojedinaca treba izbjegavati kad god je to moguće.

Uputstva za gledaoce i slušaoce: Kako bi se publici pomoglo u odabiru programa, kada ti programi sadrže nasilje, sem seksa i/ili uvredljiv jezik, RTV NK će pružati savjetodavnu pomoć, koja će, na početku programa i kad god je to potrebno, uključivati smjernice vezane za uzrast.

Programi od posebnog interesa

Programi za nacionalne i etničke zajednice

RTV NK posvećuje stalnu pažnju životu pripadnika svih nacionalnih i etničkih zajednica u Crnoj Gori. U tom cilju:

- a) podstiće, afirmisati i promovisati multikulturalnost, multikonfesionalnost i multietnički sklad u Crnoj Gori, kao temeljne odrednice i najviše civilizacijske vrijednosti;
- b) prikazivaće kulturne, etničke i vjerske zajednice uravnoteženo i objektivno, izbjegavajući stereotipe;
- c) podstiće i promovisati kulturu tolerancije multikulturnim programskim sadržajima, obavezno uključujući najgledanije termine.

Crnogorci i pripadnici nacionalnih i etničkih zajednica u dijaspori

Crnogorci i pripadnici nacionalnih i etničkih zajednica u inostranstvu preokupacija su programa Javnog servisa RTV NK. Njihov život i rad reflektuju se u programima koji se bave njihovim specifičnim potrebama i održavaju vezu sa njima.

Prikazivanje invalida

Ljudi sa nedostacima treba da budu predstavljeni na pravi način u svim programima RTV NK, a publika treba da bude tačno i nepristrasno obaviještena i upozorena o njihovim problemima i interesima.

Posebnu pažnju treba obratiti na to da terminologija koja se koristi bude moderna i priznata od strane stručnjaka, te da se izbjegne upotreba zastarjelih, uvredljivih termina iz svakodnevnog govora.

Kada se govori o djeci sa invaliditetom, u istom kontekstu koristimo prigodnu terminologiju.

Invalidima treba omogućiti da uđu u studio gdje se programi produciraju i treba ih predstaviti u programu onako kako oni žele.

Programi namijenjeni starijim osobama

RTV NK obraća posebnu pažnju na prikazivanje starijih ljudi; cilj je da se pomogne oblikovanje odgovarajućeg stava javnosti prema rastućem broju starije populacije. Ovo uključuje i programe namijenjene starijim osobama.

Djeca i maloljetnici u programima RTV NK

Djeca mogu biti uključena u programe na više načina: kao glumci, intervjuisani, učesnici programa i čak, povremeno, autori programa.

Takođe, treba da poštujemo interesovanja djece kao gledalaca i slušalaca programa RTV NK i kada su ti programi namijenjeni specijalno njima ili generalnoj publici.

Često je potrebno tražiti pristanak roditelja, zakonskih staratelja ili škola prije intervjuisanja djece ili njihovog drugačijeg uključivanja u programe.

Novinari i drugi autori treba da pažljivo razmotre mogući uticaj programa na dijete koje je u njega uključeno - na način na koji je program kreiran, kao i na uticaj koji može imati kada bude emotivan.

Kada se obrađuje opasna ili nezakonita aktivnost vezana za djecu kao što je uzimanje droge ili prostitucija, preporučljivo je da programske timove u njihovom kontaktu sa tom djecom, prate stručnjaci.

Kada dokumentarni programi sadrže prikaze djece uključene u asocijalnu aktivnost, njihova identifikacija može pokrenuti ozbiljna etička pitanja.

Može postojati interes javnosti da se ta djeca identifikuju, ali dugoročni interesi djeteta ukazuju na potrebu da ona ostanu anonimna.

Uticaj na program

Zahtjevi RTV NK da ne emituje materijal

Kada je materijal snimljen u skladu sa novinarskim pravilima, može se koristiti za emitovanje ukoliko se ne ispriječe preovlađujući interesi programa i ako nije bilo drugih dogovora postignutih u vrijeme snimanja.

Da bi se izvagali razlozi za zahtjev za neprikazivanje materijala zbog programskih potreba moramo se osloniti na sopstveno rasuđivanje.

Ukoliko se ne pojave zahtjevi za neprikazivanje nakon što je do snimanja materijala došlo uz pristanak sagovornika, producenti i supervizori moraju da ispitaju prirodu dogovora postignutog u vrijeme snimanja. Ukoliko je namjeravana upotreba materijala u skladu sa tim dogovorom, zahtjevu za neprikazivanje materijala se neće izaći u susret.

Veto na programski materijal od strane pozvanih učesnika u programu.

Učesnicima u programu se neće dati pravo veta na bilo koji dio programa.

Zaštita profesionalnih standarda

U skladu sa zakonima koji važe za RTV NK, slušaoci i gledaoci treba da se sa svojim žalbama, predlozima i sugestijama najprije obrate Komisiji za predstavljanje i prigovore slušalaca i gledalaca.

Ove komisije Savjeta RTV NK služiće se gore navedenim ciljevima i standardima kao osnovom za donošenje svojih preporuka i stavova. Preporuke i stavove Komisija objavljuje u Biltenu RTV NK.

Savjet odlučuje o kršenju programskih principa i profesionalnih standarda i predlaže direktorima programa preduzimanje odgovarajućih mjera.

Ostala prava, obaveze i odgovornosti novinara, urednika, drugih autora programa i organa RTV NK

Ostala prava, obaveze i odgovornosti novinara, urednika, drugih autora i organa RTV NK utvrđuju se Etičkim kodeksom RTV NK koji donosi Savjet RTV NK.

Završne odredbe

Programski principi i profesionalni standardi RTV NK stupaju na snagu usvajanjem od strane Savjeta RTV NK.

Ovaj dokument će biti dostupan javnosti u štampanoj i elektronskoj verziji i distribuiran zaposlenima.